

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

R.P. Richardi Lyncei ... Vniversa Philosophia Scholastica

Complectens Metaphysicam, id est, Scientiam de Ente incorporeo, seu
transnaturali

Lynch, Richard

Lvgdvni, 1654

III. Quotuplex sit prædicamentum.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-95247](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-95247)

strictè sumpto: nec etiam ita, ut abstracta accidentium, ab eo sint omnimodis excludenda, cum etiam hæc prædicatio sit generis de specie, *albedo est color.*

- 23 Contra quartam assertionem opponunt, qui ei refragantur Aristotelem lib. 3. topic. cap. 1. loco tertio, & quarto ubi tradit *institiam esse in genere non institum.* Deinde opponunt; concretum accidentale includere subiectum, quod est substantia, & formam, quæ qualitas, quantitas, aut aliud accidens; adeoque completi res. diuersorum prædicamentorum: qui ergo fieri potest, ut ad vnum aliquod pertineant. Sed ex Aristotele tantum colligitur, abstracta accidentium esse in prædicamento, non verò nullum eius esse sensum iuxta quem eorum concreta etiam admittat; aut, quod ferè instar est, abstracta illa sola esse in prædicamento physico, secus verò in metaphysico. Ratio auctoritati Aristotelicæ subiuncta, haud magis vrget: tum, quia concretum accidentale non semper cohibet intrinsecè subiectum, sed multoties solam formam & eius unionem accidentalem, si vera est non paucorum sententia. Præterea etiam si includat tam formam, quam subiectum substantiale, idque non extrinsecè, & connotatiuè tantum, quid inde; sanè totum vtrinque resultans sequetur debiliorem partem, eritque censendum accidens absolute & non substantia, adeoque ad vnum aliquod prædicamentum nouem accidentium poterit spectare. Tandem si nequit pertinere ad vnum aliquod prædicamentum, sit possessio peculiumque duorum: non enim magis absolum est, plura esse in eodem prædicamento, quod fatentur omnes, quam vnum esse in duobus, ut superius perstrictum, & haud ita post liquebit.

CAPVT III.

Quotuplex sit Prædicamentum.

- 24 Prædicamentum iuxta Aristotelem omnesque Peripateticos, necnon Clementem Alexandrinum lib. 8. Stromatum, Boëtium, & Claudianum cap. 1. citatos, Augustinumque, & Damascenum in Dialectica, & etiam Isidorum lib. 2. originum cap. de categoriis aliosque Patres est decuplex: videlicet substantia, quantitas, qualitas, relatio, actio, passio, ubi, quando, situs, habitus. Eandem diuisionem recentiores omnes amplectuntur, præsertim verò Ioannes de S. Thoma 2. part. Logicæ quæstione 14. art. 5. ubi de ea sic ait: *Celebris valde & antiqua est diuisio hæc in decem prædicamenta, & tot seculorum auctoritate recepta, ut de illa dubitare nefas sit.* Araujo tom. 1. metaph. lib. 5. quæst. 1. cursus Thomisticus q. 7. de ente prædicam. art. 5. Auerſa quæst. 16. Logicæ sectione 3. §. dico tertio, Murcia, Serna, & complures alij externi. Item ex nostris Cardinal. Toletus in Logica cap. 4. ante prædicamentorum, Conimbricenses in Logica cap. 4. de prædicament. quæst. 2. art. 3. Fonseca 5. metaphys. cap. 7. quæst. 2. sectione 3. Ruuius in Logica lib. de prædicamentis cap. 4. quæstione 5. Suarez disp. 39. metaph. sect. 2. & Balthasar Tellez disp. 5. 2. metaph. sect. 2.

- 25 Porro autem eiusmodi diuisio entis in decem prædicamenta ab Aristotele tradita, neutiquam est exacta ad leges bonæ diuisionis. Primò, quia non est immediata, siquidem ens in substantiam, & accidens immediatius dissecaretur, quam in quantitatem, & qualitatem, ac reliquas accidentis species. Secundò, quoniam habet plura membra diuidentia, quorum

tamen paucitas ad legitimam diuisionem apprime necessaria est. Tertio in eo peccat eiusmodi diuisio, quòd accidenti nouem prædicamenta assignet, substantiæ verò, quæ perfectior est, vnum duntaxat: cur, sicut quantitatem, qualitatem, relationem, vocationem, & ceteras accidentis species prædicamenta nuncupant superioris diuisionis fautores, substantiam etiam corpoream, & incorpoream, animatam, & inanimam, sensitiuam, & insensibilem prædicamenta esse non volunt?

26 Quarto in eo peccat ea diuisio, quod, cum membra diuidentia ratione tantum distincta complectatur interdum, ut clarebit inferius, prædicamenta tamen non plura, quam decem sint iuxta illam: cur sicut motus, quatenus per eum agens producit, speciale prædicamentum actionis constituit, quatenus verò per eum effectus producit, aliud prædicamentum, videlicet passionis; cur inquam pari ratione ubi, quatenus per illud corpus occupat locum, non producat vnum prædicamentum, & quatenus locus à corpore occupatur, aliud? eodemque ex titulo situs respectu situantis, ut sic dicam, & situati, & quando respectu temporantis, & temporati, & habitus contemplatione induentis, & induti; singula inquam horum duo prædicamenta constituerent. Quintò in eo deficit ea partitio, quòd, cum causalitatem causæ materialis, nempe passionem, velut speciale prædicamentum, à reliquis distinguat, alias tamen causalitates in idem prædicamentum confundat: cur, sicuti causalitas causæ materialis, siue passio speciale prædicamentum est, ac velut tale exprimitur; causalitas etiam causæ formalis, aut finalis, aut efficientis non sunt specialia prædicamenta, neque earum sit expressa mentio?

27 Sextò in eo deficit illa partitio, quoniam esse vestitum facit speciale prædicamentum habitus, & non esse vxoratum, non esse Regem, non esse amatum, &c. Quòd si hæc denominationes specialia prædicamenta non sunt, eo quòd omnes pertineant ad prædicamentum relationis tertij generis, videlicet mensurabilis ad mensuram extrinsecam, aut certè secundi generis, nimirum causæ ad effectum, vel è contrario; eadem profectò ratione esse indutum ad prædicamentum solius relationis pertinere poterit, cum indutum à veste extrinsecè denominetur, sicut amatum ab amore, & tam sub dominio eius sit, quam vxor sub dominio, & quasi causalitate mariti. Cæterum euasiones hæc friuolæ sunt, & indignæ, quæ referantur, nedum refellantur.

28 Propterea tamen dampnandus non est Aristoteles, cum alleclis, quippe qui ens in decem prædicamenta rudi, pinguique minerua dissecare voluit, quia numerus denarius omnium numerorum simplicium maximus, & supremus ad ens, latissime fufum quodammodo explicandum accommodatior erat. Quod eò mihi videtur magis verisimile, quò Architas Tarentinus, Pythagoreus, & more eius sectæ numerorum amantissimus, eius diuisionis primus auctor fuerit, ut tradit Mirandula lib. 4. de examine veritatis. Adice ex Ochamo 1. p. Logicæ cap. 24. & quodlib. 5. quæst. 22. Aristotelem voluisse tantum explanare decem loquendi modos, quibus decem interrogationibus vltatissimis responderi consuevit. Aut enim quaeritur de Petro, v.g. quid est, & dici solet esse substantiam, siue essentiam suam, id est hominem, siue animal rationale; aut quanta est res, aut qualis, aut quò referatur, aut quid agat, quidve patiarur, aut ubi sit, aut quando sit, aut quomodo, quoque situ sit, aut quam induta sit, atque per reliqua nouem prædicamenta exactè responderetur.

Circa

Circa eandem diuisionem dubitari quoque solet, an eius membra diuiderentur sint realiter distincta, sic, ut nulla res simul esse queat in diuersis prædicamentis, an potius aliqua distinguantur tantum ratione ratiocinata, eademque res, quod consequens est, aliquando ad multa eorum se extendat? Cuncta illa debere realiter distingui, nihilque ad duo, vel plura pertinere posse tuerentur Nymphus 4. metaphys. quæstione quarta, & libro quinto, quæstione duodecima Gandauensis 3. physicorum q. 5. ad sextum, Venetus libro tertio, metaphys. cap. 3. 1. Fonseca libro quinto metaphys. capite 7. quæstione tertia, sectione prima. Aquarius dilucidatione octaua, Araujo 5. metaphys. quæstione prima, articulo quarto, Flandria 5. metaph. q. 7. Bañez 1. part. quæstione 28. articulo 2. Ioannes de S. Thoma citata quæstione 14. Log. art. 5. ad finem, Caietanus 1. p. q. 28. art. 1. & complures alij Thomistæ. Contrà verò prædicamenta aliqua sola ratione ratiocinata distingui, eandemque consequenter rem in pluribus esse posse, malunt B. Th. 5. metaph. lect. 9. & 11. metaph. lect. etiam nona. Capreolus in 1. dist. 8. q. 2. ad decimum octauum, & decimum nonum, Sorus q. 1. de quantitate, Soncinas, Iauellus, & quidam alij sectatores Angelici præceptoris: quibus adde Henricum in summa art. 32. q. 5. Auerroem 5. met. tex. 14. Alexandrum de Ales ibidem, Toletum de prædicam. in communi q. 3. Suarez in metaph. disp. 39. sect. 2. n. 21. Vasquez 1. p. disp. 22. n. 11. Rubium in prædicam. cap. 4. q. 3. n. 53. necnon re. p. Hurtadum disp. 9. metaph. sect. 2. & Arriagam disp. 3. 1. met. sect. 1. quatenus ambo docent, actionem, & passionem, aliasque plures denominationes in diuersis prædicamentis constitui solitas, nequaquam distinctionem realem admittere, quibus accedit nouissimè Balthasar Tellez superius laudata disputatione 52. metaph. sect. 4. num. 8.

29 Posteriorem hanc sententiam, reiecta priori, velut magis probabilem sequor, eamque suadeo hunc in modum. Relatio similitudinis duorum hominum, quatenus talium, est in prædicamento ad aliquid, necnon in prædicamento substantiæ, quandoquidem eius fundamentum & terminus, à quibus est realiter indistincta, videlicet duo homines, numerandi sunt in substantiis. Rursus actio, per quam causa producit effectum, & passio, per quam effectus denominatur productus à causa, nequaquam distinguuntur realiter, ut docet Aristoteles lib. 3. physicorum textu 19. utque nos ostendimus in Physic. lib. 5. tract. 3. cum tamen ambæ duo prædicamenta censeantur. Præterea, ut argumentor ad homines, plures aduersariorum sunt qui durationem ab existentia, & substantia rei durantis minimè distinguunt. Vtcrius supra visum est, Deum, quantumuis vnum & immultiplicabilem, nihilominus esse simul substantiam, relationem, actionem, vocationem, hanc æternam, illamque immensam, eumque proinde esse in diuersis prædicamentis. Denique probabile est, relationem prædicamentalem esse permixtam cæteris prædicamentis, eaque transcendere habitudinemque actionis, verbi gratia, ad terminum, aut causam passionis ad subiectum, substantiæ ad accedens, vocationis ad locum, & durationis ad tempus, esse prædicamentalem, & in illo genere, quod dici solet ad aliquid.

30 Eandem sententiam probo auctoritate Damasceni cap. 33. Dialect. ubi sic habet; Oportet autem cognoscere, quod Aristoteles magnum, & paruum, multum, & paucum, maius, & minus, & paucius, & plus, & duplum, & dimidium, & talia sub ea, quæ ad aliquid, ponit. Dicimus igitur posse eandem rem

R. P. Richardi Lyncei, Philosoph. Tom. III.

secundum aliam, & aliam intentionem sub aliud prædicamentum reduci; ut numerum, & mensuram manifestantia, quæ prædicta sunt, sub quantum reducuntur, ut habitudinem autem habentia ad inuicem, & ut ad inuicem dicta, sub ea quæ ad aliquid: magnum enim ad paruum dicitur, magnum, & duplum ad dimidium: similiter, & reliqua. Corpus autem secundum quod naturale est, sub substantiam reducitur: Secundum quod autem mathematicum, id est mensuratum, sub quantum.

Oportet autem (inquit idem ibidem) scire, quod & ipsa substantia ut genus, & habitudinem habens ad alterum sub ea, quæ ad aliquid reducitur. Et paulò infra; Oportet autem ea, quæ ad aliquid dicuntur prius sub aliud prædicamentum reducere, ut secundum seipsa considerata: tum, ut habitudinem habentia ad aliud considerare in prædicamento relationis.

CAPVT IV.

Difficultatibus aduersus doctrinam superiorem fit satis.

32 Aduersus id, quod primo loco diximus, entis diuisionem in decem prædicamenta haud esse propriam, & exactam magna contentione insurgunt aliqui: Aristotelem, ac B. Thomam neglectos clamant, vniuersam philosophiam non solum euertere, verumetiam peruertere vociferantur. Meminerint tamen, non de numero decem præceptorum, sed de numero decem prædicamentorum controuersiam esse, eamque talem, quæ absque magno dispendio tota posset à scholis ablegari. Opponi ergo solet primò: Decem communiter de quauis re interrogari, & responderi possunt, nimirum, quid sit, quanta sit, qualis sit, &c. igitur iuxta numerum harum interrogationum, & responsionum poterit ens in decem prædicamenta exactè, & perfectè diuidi. Cæterum hæc difficultas superius est diluta: de quauis enim re, non solum decem, verumetiam sexcenta, aut si maius sex millia, ac plura interrogari, & responderi possunt: an ergo totidem erunt prædicamenta? An non de quauis substantia quæri potest, num sit corporea, vel corporis expert, an sensitiua, vel insensibilis, &c. cur igitur plura prædicamenta substantialia assignanda non sint? An non de quauis re disquiri potest, non solum, quid agit, verumetiam propter quid agit, & ad cuius instar agit? cur igitur plura prædicamenta actionis, videlicet actio causæ efficientis, finalis, exemplaris, formalis, & materialis assignari nequeant? Quocirca numerus interrogationum, & responsionum attendi minimè debet ad hoc, ut ens in prædicamenta exactè diuidatur, aliàs eiusmodi diuisio tam vaga, & incerta erit, quàm in modo interrogandi, & respondendi vagari possumus.

33 Secundò opponi solet. Dupliciter aliquid de quauis re prædicari consuevit, nimirum essentialiter, aut accidentaliter: si essentialiter, est substantia: si accidentaliter, aut accidentaliter intrinsecè, vel accidentaliter extrinsecè: si accidentaliter intrinsecè, vel inheret absolutè, vel respectiue: si absolutè, aut sequitur materiam, & est quantitas: aut formam, & est qualitas: si respectiue, est relatio. Quòd si accidentaliter extrinsecè: vel accedit extrinsecus à potentia actiua, vel à passiua, vel à neutra: si ab actiua, est actio: si à passiua, passio: sin autem à neutra, vel accedit, seu conuenit